

מסורת הש"ס

^[א] [עפרין טו. ונחם סח: א] כלס פ"א מיט, א] נ"ל כמדינא; ד] נ"ל לעבד עבודת וגו'; ה] נ"ל מלעבדו; ו] כוטה טח, א] נ"ל ונמדדנן,

תורה אור השלם

- ↑ ובל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. ויקרא טו יז
- ↑ ויקרא אהרן באשך דבר משה ותרץ אל תוך הקהל ודמה הדם הגוף בעם ויתן את הקטרת וכפר על העם: במדבר יז יב

הגהות הב"ח

^[א] גמרא היו אומר זה הקטרת הקטורת וקטורת מי מכפרא: (ט) שם ופר העט דבר של גזר ושערי ע"ז ודמיה של יוה"כ הא מה מעלה יש כ"ל וי"צ ק"י הא הניקטא נמוסן שלט פ"א דלני ע"ש: (א) רש"י ד"ה הא קמני צנימותא ה"י קאמר האי בשעת הקטרה דקאמר בשעת הקטרה דהיכל קאמר והאי שלט בשעת הקטרה דקאמר שלט בשעת הקטרה דהיכל קאמר אלט בשעת הקטרה הא לפני ולפנים והא שלט בשעת הקטרה דקאמר מלח וכו' כ"ל והד"ה:

הגהות הגר"א

^[א] גמרא (לכפרת ציטו כפרת ציטו קודמת) חז"ל: [ב] שם (ולציו) חז"ל:

מוסף רש"י

ויכפר על העם. כמחלוקת קרם שהוא לשון הרע דמכ"י ציה אחת המים וגו' (ובח"ס תנ"ח) יבא דבר שבחשאי. (תנ"ח) קטורת נעשית כהיכל כחשאי (שד"ח טז) שויה הדבן לבדו שם כדחנן פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה, וכל שכן מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' (ובח"ס טט.) ויכפר על מעשה חשאי. לשון הרע כחשאי הוא (שד"ח טט.) ואמרי לה כדי. שם חסד (גיטין תנ"ח).

תוס' ישנים

ממד קהל, אלט היז דמיכתתן ודשנעות ודקוטה סילתו מלויזת בקדושת מקום, וי"ט. ועל היזא דקוטה שדחלתי שמרבה שם עוב וגבעון שילה וצית עולמים, ממוק שם רש"י שילה ועוב וגבעון, משום דקשאי ליה והלא שילה משכן גמור היה למה הולך פסוק לרבותו, ועוד נבט וגבעון לא היו משקין סוטהו שהרי אין מנחה קריבה צנמה כדאמרינן כזכחים נקח, חן (ובנימניהל). ואין נראה לרבינו למחוק הספרים דהא שילה לא היה משכן משכן שהיה לו צית של אכנים למטה ויריעות למעלה ויחלף נמי למחן דלמחר צפרק תמלא דזכחים (שם) מנחה קריבה צנמה, ועוב וגבעון צנמה, ולדרכה היה לו להקשות יותר מנח וגבעון שהיה ממש

משכן שלל מליטו שהיה לו צית של אכנים למטה. מיהו הא נמי לאו קושיא היא דרמחמנא אמר משכן משש שיהא עומד בקדושתו כמשפטו שיהא הארון צבית קדשי קדשים, ועוב וגבעון לא היה ארון אלף בקרית יערים וזה פי' רש"י כסוטה. בפרתי קודמת אכפרת ביתו. ומתמה והלא נעשית מעודה ככל צנת אחת ומתי כפרת ראשון ומתי כפרת השני. ופירש רבינו שמואל דנפקא מינה הא דאמרינן צפרק תמלא (דקריית כהן [משותן] קודם לקרבן ישראל [והלא] [ולחלן] לרין האי קהל, אך כפרתו קודמת לכפרת אחיו הכהנים לא חמי שפיר, וכן לכפרת ציטו. ואי הוא אמרינן דלענין וידויו של פר מיירי דמתיבו ענין לשם, אחי שפיר שזריך לומר תמילה אחי וציתו וכו' אהרן שם קדשין, כי אם לא היה פסוק היה לו להוכיח דפעם שניה מיהא שצטו תמילה ח). יבא דבר שבחשאי כו'. מימה לרבי"א

^[א] עין שם כסודיות היטב צנמ. וע"ש בע"י.

טרף בקלפי פרק רביעי יומא

יכול אף צנל העורה. לא יהא אדם עומד כשהכהן מקטיר קטרת לפני ולפנים: אין לי אלא **נשעם הקטרת קטורת**. לקמיה מפרש

מאי משמע: **הוי אומר** זו **הקטרס קטרת**. דאילו מתן דמים אין שזה ככולס שהפר מכפר עליו ועל שנייהם: **הקטרת קטרת**. דאילו מתן דמים אין שזה ככולס שהפר מכפר עליו ועל הכהנים והשעיר על ישראל:

על לשון הרע. כי יהיה דקרח לשון הרע הוה דכתיב (במדבר יז)

אחם המיתם את עם ה' וסתם לשון הרע כחשאי הוא: **מצין האולם ולמנוצח**. מכל אורז כ"צ אמות **דסיניס**: **ל"ש אלא נשעם הקטרה דהיכל**. דלמנוצח הפנימי שחרית וערבית שהרי סמוך לו: **אלט נשעם הקטרה דלפני ולפנים**. מהיכל שהוא סמוך לו פרשי אלט מצין האולם ולמנוצח שהוא מרוחק לא פרשי: **נשעם מחן פר כהן משיח**. הצא על אחת מכל המלות שטעה בהוראת ענמנו ועשה ומתן דמו על הפרוכת ועל מנוצח הזה: **ושעירי עבודה כוכבים**. ליציור שעבדו ע"ז כהוראת צית דין מציאים פר לעולה ושעיר למטאת כדכתיב צפרשת שלח לך אנשים (שם טו) ואותו שעיר מתן דמו על הפרוכת ואינו נאכל כדילפינן בסיפרא וסיפרי ובמסכת וצחים (דף מו): **הא מה מעלה יש כו'**. הא כי כמו הרי כלומר מעמה [מה] מעלה יש צפרשה צין היכל לצין אולם ולמנוצח: **צין נשעם הקטרה כו'**. קא סלקא דעמיה צין נשעם הקטרה דלפני ולפנים צין שלט נשעם הקטרה דלפני ולפנים: **אלא נשעם מתן דמים דלפני ולפנים: ומצין אולם ולמנוצח אין פורשין**. משום

לפני ולפנים אלף נשעם הקטרה אלט לא נשעם מתן דמים: **מאי לאו כו'**. כדפרשית: **לא נשעם הקטרה דהיכל**. קאמר דפורשים מצין האולם ולמנוצח והכי קמני כשם שפורשים מצין האולם נשעם הקטרה דהיכל כד פורשין נשעם מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודה כוכבים ^(ט) הא מה מעלה יש בין ההיכל לבין האולם ולמזבח אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא בשעת הקטרה בשעת הקטרה מיהא פרשי מאי לאו בשעת הקטרה דלפני לפנים לא בשעת הקטרה דהיכל אי הכי הא מה מעלה ותו לא הא איבא הא מעלה דאילו מהיכל פרשי בין בשעת הקמר' ידידה בין בשעת הקטרה דלפני לפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה דהיכל הא קתני אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא

הא קמני. צניחותא ה"ג קאמר האי ^(א) שלט נשעם הקטרה דקאמר שלט נשעם הקטרה דהיכל קאמר אלף נשעם הקטרה היא לפני לפנים: **צין נשעם הקטרה**. (דהיכלן) ואל שלט נשעם הקטרה דקמני מלח שלט נשעם הקטרה ידידה אלף נשעם הקטרה דלפני ולפנים: **צקדושה**

כשהיו ישראל צמדצר סמוכין למדצר ודמעלה עשן משום דכתיב צההוא קרל אהרן והאי קרל דשמעמל סד"ל קרל דמכזי אהל מועד ולא איקרי אהל מועד אלף צמדצר ומקרא יתירא הוא דלל הוא לרין למיכתב אלף וכל אדם לא יהיה צבאל לכפר צקדש וסד"ל דלמל למעוטי שילה וצית עולמים וצתר דמרצינן שילה וצית עולמים אהל מועד דכתב רחמננא למעוטי עזרות אינטריך:

בך פורשין בשעת מתן פר בהן משיח. ה"ג הוא מלי למימר נשעם מתן פר ושעיר של יוה"כ צהיכל אלף לא פסיקא ליה משום דיש מהן נמי לפני ולפנים: **בך מעלה יש בין היבצ' וכו'**. טונא איכא דלמנוצח הזהב ומנוורה ושלחן ומתן דמים צהיכל מה שאין כן צין האולם ולמנוצח אלף לענין פרישה קאמר: **בא"י לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים**. מימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מצין האולם ולמנוצח נשעם הקטרה דלפני ולפנים ולא נשעם הזאה ואל צין הקטרה צין הזאה ממד קרל נפקא לעיל וי"ל צהקטרה דכתב צקרא צהדיא טפי גזרו צה רצנן ולא צהזאה דמיימורל דלכפר נפקא:

טרף בקלפי פרק רביעי יומא

בשיל"ה ובית עורמים מניין. וכי האי גוונא אמרינן לקמן צפרק הולילו לו (דף עב.) גצי מעלה עשן וצפרק שני שעירי

(לקמן דף סו:) תניא ^(א) (מדצר) המדצרה לרצות נוצ וגבעון שילה וצית עולמים וצפרק שני דסוטה (דף טז. ושם) גצי עפר סוטה ומן העפר

אשר יהיה צקרקע המשכן קאמר שילה וצית עולמים מניין וכו' וצפ"צ דשנעות (דף טז:) דקאמר מכדי מקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש לימא או אדני ואדני משכן או אדני ואדני מקדש אלמל אע"ג דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש אינטריך מרי קראי חד למקדש וחד למשכן ולא גמירי מהדלי וקשה דצפרק קמל דחולין (דף כד.) גצי שנים שפוטלים צלויס קאמר יכול אף צשילה וצית עולמים כן ת"ל ^(א) (וזאת) וצפ"ק דעירוצין (דף ג.) שלמים ששחטן קודם פמיתת דלמות ההיכל פסולין צמקדש מנל לן אשכחן מקדש דליקרי משכן וי"ל צההיא דעירוצין שמל איכא שום פסוק להשוות מקדש למשכן לההיא מילמל וכן צפ' קמל דחולין וצתר דמעטין שילה וצית עולמים ^(א) (מוזאת) אז נוקי אותו פסוק לדרשא אחריתי וריצ"ל גרס צפרק שני דשנעות מרי קראי למה לי ולי נראה אע"ג דמקדש איקרי משכן כו' אפי' הכי צההיא דשנעות דאיירי לענין טומאה סד"ל לחלק צניייהו כיון דחלוקין הן לענין טומאה דלי כתב מקדש ה"א דין הוא דעמל שנכנס למקדש מצינן שהרי איסורו איסור עולם ואפילו צתר דנפיל מצייהו צייצין על המקום משום טומאה אלט צממשן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והעמידוהו צמקוס אחר אין צייצין על מקומו הראשון ואי כתב משכן ה"א דין הוא שחייב עליו לפי שנמשח צשמן המשחה ואסור ליגע צו צטומאה אפילו כשהוא מפורק אלט אלני היכל שנשור מותר ליגע צסם צטומאה וצזהל נמי מיתרצל הא דמלרצינן קרל צפרק היה מציה משום דלפקיה קרל צנלשון טומאה דכתיב ונסמרה והיא נעמאה וכל הלכות ספק טומאה גמרינן מטוטה לכי סד"ל כיון דמקדש ומשכן חלוקין לענין טומאה כדפרי' לענין טומאת סוטה נמי יהא חילוק צניייהם ותדע דהיינו טעמל דאיסי צן יהודה ^(א) דמלרין קרל לרצות שילה וצית עולמים מדפליג עליה התם איסי צן מנחם ואמר אינו לרין ק"ו הוא

ומה צטומאות קלות לא חילק הכתוב צין שילה וצית עולמים טומאת אשה חמורה לא כ"ש פירוש טומאות קלות הנכנס למשכן ולמקדש צטומאת הגוף חייב כרת אתרוייהו אע"ג דיש חילוק צניייהן כדפרשית אפילו הכי השוה אותם לענין כרת הנכנס להם ומשום האי חילוק אין נראה לו לחלק ^(א) ומדצר המדצר סד"ל דווקא צממשן

למעוטי שילה וצית עולמים וצתר דמרצינן שילה וצית עולמים אהל מועד דכתב רחמננא למעוטי עזרות אינטריך:

בך פורשין בשעת מתן פר בהן משיח. ה"ג הוא מלי למימר נשעם מתן פר ושעיר של יוה"כ צהיכל אלף לא פסיקא ליה משום דיש מהן נמי לפני ולפנים: **בך מעלה יש בין היבצ' וכו'**. טונא איכא דלמנוצח הזהב ומנוורה ושלחן ומתן דמים צהיכל מה שאין כן צין האולם ולמנוצח אלף לענין פרישה קאמר: **בא"י לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים**. מימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מצין האולם ולמנוצח נשעם הקטרה דלפני ולפנים ולא נשעם הזאה ואל צין הקטרה צין הזאה ממד קרל נפקא לעיל וי"ל צהקטרה דכתב צקרא צהדיא טפי גזרו צה רצנן ולא צהזאה דמיימורל דלכפר נפקא:

מד.

בשיל"ה ובית עורמים מניין. וכי האי גוונא אמרינן לקמן צפרק הולילו לו (דף עב.) גצי מעלה עשן וצפרק שני שעירי

(לקמן דף סו:) תניא ^(א) (מדצר) המדצרה לרצות נוצ וגבעון שילה וצית עולמים וצפרק שני דסוטה (דף טז. ושם) גצי עפר סוטה ומן העפר אשר יהיה צקרקע המשכן קאמר שילה וצית עולמים מניין וכו' וצפ"צ דשנעות (דף טז:) דקאמר מכדי מקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש לימא או אדני ואדני משכן או אדני ואדני מקדש אלמל אע"ג דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש אינטריך מרי קראי חד למקדש וחד למשכן ולא גמירי מהדלי וקשה דצפרק קמל דחולין (דף כד.) גצי שנים שפוטלים צלויס קאמר יכול אף צשילה וצית עולמים כן ת"ל ^(א) (וזאת) וצפ"ק דעירוצין (דף ג.) שלמים ששחטן קודם פמיתת דלמות ההיכל פסולין צמקדש מנל לן אשכחן מקדש דליקרי משכן וי"ל צההיא דעירוצין שמל איכא שום פסוק להשוות מקדש למשכן לההיא מילמל וכן צפ' קמל דחולין וצתר דמעטין שילה וצית עולמים ^(א) (מוזאת) אז נוקי אותו פסוק לדרשא אחריתי וריצ"ל גרס צפרק שני דשנעות מרי קראי למה לי ולי נראה אע"ג דמקדש איקרי משכן כו' אפי' הכי צההיא דשנעות דאיירי לענין טומאה סד"ל לחלק צניייהו כיון דחלוקין הן לענין טומאה דלי כתב מקדש ה"א דין הוא דעמל שנכנס למקדש מצינן שהרי איסורו איסור עולם ואפילו צתר דנפיל מצייהו צייצין על המקום משום טומאה אלט צממשן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והעמידוהו צמקוס אחר אין צייצין על מקומו הראשון ואי כתב משכן ה"א דין הוא שחייב עליו לפי שנמשח צשמן המשחה ואסור ליגע צו צטומאה אפילו כשהוא מפורק אלט אלני היכל שנשור מותר ליגע צסם צטומאה וצזהל נמי מיתרצל הא דמלרצינן קרל צפרק היה מציה משום דלפקיה קרל צנלשון טומאה דכתיב ונסמרה והיא נעמאה וכל הלכות ספק טומאה גמרינן מטוטה לכי סד"ל כיון דמקדש ומשכן חלוקין לענין טומאה כדפרי' לענין טומאת סוטה נמי יהא חילוק צניייהם ותדע דהיינו טעמל דאיסי צן יהודה ^(א) דמלרין קרל לרצות שילה וצית עולמים מדפליג עליה התם איסי צן מנחם ואמר אינו לרין ק"ו הוא

ומה צטומאות קלות לא חילק הכתוב צין שילה וצית עולמים טומאת אשה חמורה לא כ"ש פירוש טומאות קלות הנכנס למשכן ולמקדש צטומאת הגוף חייב כרת אתרוייהו אע"ג דיש חילוק צניייהן כדפרשית אפילו הכי השוה אותם לענין כרת הנכנס להם ומשום האי חילוק אין נראה לו לחלק ^(א) ומדצר המדצר סד"ל דווקא צממשן

למעוטי שילה וצית עולמים וצתר דמרצינן שילה וצית עולמים אהל מועד דכתב רחמננא למעוטי עזרות אינטריך:

בך פורשין בשעת מתן פר בהן משיח. ה"ג הוא מלי למימר נשעם מתן פר ושעיר של יוה"כ צהיכל אלף לא פסיקא ליה משום דיש מהן נמי לפני ולפנים: **בך מעלה יש בין היבצ' וכו'**. טונא איכא דלמנוצח הזהב ומנוורה ושלחן ומתן דמים צהיכל מה שאין כן צין האולם ולמנוצח אלף לענין פרישה קאמר: **בא"י לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים**. מימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מצין האולם ולמנוצח נשעם הקטרה דלפני ולפנים ולא נשעם הזאה ואל צין הקטרה צין הזאה ממד קרל נפקא לעיל וי"ל צהקטרה דכתב צקרא צהדיא טפי גזרו צה רצנן ולא צהזאה דמיימורל דלכפר נפקא:

דאילו

דמיה היה מונה אחת שמים כו'. פורשין היו מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרת כו'. ואע"ג דנשעת מתן דמים נמי פרשי כדלקמן בסמוך, משום דקטרת היה ככל יוס נקט קטרת, וגם יש פעמים שפורשין צקטרת שאין פורשין נשעם מתן דמים כדלקמן צממו. **אח מה מעלה יש כו'**. הא פשיטא דמעלה יש שאין יכול לילך צהיכל אלף לצורך דלית ציה אזכרה צפרק הקומץ רבה [מ, פ], אלף האל מייירי צפרשה שהיא לצורך עבודה. בשעת הקטרת מיהא פרשי **מאי לאו באפני ואפנים**. ואע"י דהשאלה לך עטינן טעמל מלי דצקהטרה פורשין אפילו משל לפני ולפנים ובמתן דמים אין פורשין, (אלף) [ומשל היכל צין] בשעת הקטרה [צין] נשעם מתן דמים, מ"מ הן צי"מא קשוי ליה ל"ה אלעזר.

עין משפט ונר מצוה

לד א ב ג מיי פ"ג מהל' ממדין הל' ג ופ"ד מהלכות עולות יוס הכסופים הלכה כ':

רבינו חננאל

ודרישניה דפריש אפילו בשעת הקטרה. ומיבעיא לן, כפרה בהקטרה מנא לן ואמרינן מדכתיב הכא כפרה שנאמר לכפר בקודש, וכתוב ביום הכפורים וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל, איהוה היא כפרה ששוה לו ולביתו ולאחיו הכהנים ולכל קהל ישראל, הוי אומר זו הקטורת, שאם תאמר כפרת דמים, חלוקה כפרתם, הוה וביחו ואחיו הכהנים מהכפרים כפרו ישראל כל [נהקל] בשעיר. וקטורת מן מכפרת, און, דכתיב ויתן את הקטורת ויכפר על העם. ותני רב צניה מיכן דלמדנו לקטורת שומכפרת. ותנא דבי רבי ישמעאל על מה הקטרת מכפרת על לשון הרע יבא יש שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. ועיקר זו השמועה בובחים סוף פ' המזבח מקדש ועברין פרק יש בערבין להקל ולהחמיר. ומפרש התם בבירור מכואר כי בגדי כהונה מכפרין, דאמר למה נסמכו בגדי כהונה לקרבנות, לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, כהונת מכפרת אשפיכות דמים. מכנסיים מכפרין על גלוי עריות. מצינפת מכפרת על גסי הרוח. אבנט מכפר על היהודי הלב. מעל מכפר על לשון הרע. חשן מכפר על הדינין. אפוד מכפר על ע"ז. צין מכפר על עזי פנים. קשיא לשון הרע אישון הרע. ופרקינן לשון הרע בצניעותא קטורת מכפרת. לשון הרע בפרהסיא מעיל מכפר. תנן התם בפרק ראשון מטבת כלים פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת קטרה. א"ר אלעזר לא שנו שפורשין מבין האולם ולמזבח, אלא בהקטרה דהיכל כשהקטיר לפני ולפנים. מהיכל פרשי, מבין האולם ונלמזבח לא פורשין. ומובחין עליה מיהא דתני מה מעלה יש בין (האולם) [נהיכל] לבין האולם ולמזבח, אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה בין שלא בשעת הקטרה. ומבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה. בשעת הקטרה מיהא פרשי ואפי' בהקטרה דלפני ולפנים. ופרקינן לא הקטרה דהיכל. והא איכא מה מעלה כו'.

תוס' ישנים (הושך)

ממה הוא כחשאי יותר (מאלמן) [ממתן] דמים שהיו גם הם פורשין, וחזקתו לו לפרש (שבאלמן) [שצממן] דמים היה מונה אחת כו' אלט קטרת היה לגמרי צשחיקה. וי"ל דלע"ג דמתן דמים נמי כחשאי, מ"מ קאמר שפיר על קטרת יבא דצר צשחשא, שהרי אין כפרתו מפורשת על מה מנו צמתן דמים שפרתו מפורשת לדבר אחד. קי פירש הי"ר אלמנן. וריצ"ל פירש דלהכי קיי ליה כחשאי טפי מממן דמים לפי שהוא צשחיקה אלט צמתן

דמיה היה מונה אחת שמים כו'. פורשין היו מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרת כו'. ואע"ג דנשעת מתן דמים נמי פרשי כדלקמן בסמוך, משום דקטרת היה ככל יוס נקט קטרת, וגם יש פעמים שפורשין צקטרת שאין פורשין נשעם מתן דמים כדלקמן צממו. **אח מה מעלה יש כו'**. הא פשיטא דמעלה יש שאין יכול לילך צהיכל אלף לצורך דלית ציה אזכרה צפרק הקומץ רבה [מ, פ], אלף האל מייירי צפרשה שהיא לצורך עבודה. בשעת הקטרת מיהא פרשי **מאי לאו באפני ואפנים**. ואע"י דהשאלה לך עטינן טעמל מלי דצקהטרה פורשין אפילו משל לפני ולפנים ובמתן דמים אין פורשין, (אלף) [ומשל היכל צין] בשעת הקטרה [צין] נשעם מתן דמים, מ"מ הן צי"מא קשוי ליה ל"ה אלעזר.